өткен мәҳәл формаларында аңсат табыўға болады. Мысалы: Wenn aber **späterhin** der Liebende sein. Mädchen verloren hat, dann kommt er wieder zu der wohl bekannten Linde und **jetzt** und weint (H.Heine. Ideen).

Сонлықтан салыстырыўды тил материалын изертлеўдиң (үйрениўдиң) универсал усылы деп есаплаўға болады. Бул шынында да анық ҳәм туўры келетуғын дәлил, себеби методистлер ҳәм аўдармашылар ушын әмелий пайдасы оғада үлкен.

Бул изертлеўдеги материаллар еки тилдеги сөзликлердеги сөзлердиң грамматикалық характеристикасының раўажланыўына үлкен үлес қосады, сондай-ақ, илимий ҳәм әмелий мийнетлердиң авторларына кең қолланыўына мүмкиншилик жаратып береди. Кейинги ўақытлары ҳәр қыйлы системасындағы тиллерди типологиялық-салыстырмалы метод пенен үйрениў тараўында көплеген жеке жумыслар пайда болды.

Улыўма айтқанда немис ҳәм қарақалпақ тиллериндеги рәўишлердиң келип шығыўы ҳәм оларды еледе тереңирек салыстырып үйрениў нәзерий ҳәм әмелий жақтан үлкен әҳмийетке ийе.

Пайдаланылған әдебиятлар

1. Мирсоатов Т.З. Deutsche Grammatik. (Morphologie). -Т.; 1987, 231-бет.
2. Курбанбаев А.К. Сопоставительная грамматика немецкого и каракалпакского языков. Морфология. -Н.; 1989, 230-бет.
3. Ҳәзирги қарақалпақ тили. Морфология. -Н.; 1974, 218-бет.
4. Ҳәзирги заман қарақалпақ әдебий тилиниң грамматикасы. -Нөкис, 1994.
5. Ярцева В.И. Сопоставительно-типологическое исследование в области синтаксиса. -Л.; 1973.

РЕЗЮМЕ. Ушбу мақолада немис ва қорақалпоқ тиллари ўзининг генетик жиҳатидан ҳар хил гуруҳларга мансублиги ва ўзига хос хусусиятлари бўлиши табиий. Шунингдек, равиш категорияси қиёсланаётган тилларда ҳам якка сўз таркиби деб ўрганилган. Қиёсланиб ўрганилаётган немис ва қорақалпоқ тилларидаги вақт равишларнинг ҳар хил морфологик шаклларининг қай тартибда қўлланиш ўзгачаликларига эътибор қаратилган. Улар икки тилда ҳам морфологик шакллари бўйича деярли бирдек деб ҳисоблашга бўлади.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается взаимосвязь генетических сторон наречия немецкого и каракалпакского языков на различных лексико-грамматических группах. А также изучается категории наречии в сопоставляемых языках и состав порядка слов. На статье обращается внимание использование различных морфологических форм наречие времени в немецком и каракалпакском языках. Обоих в сопоставляемых языках по морфологической форме считается одинаковым.

SUMMARY. The article views the interrelations of adverb genetic varieties of German and Karakalpak languages in different lexica-grammatical groups. The attention will be paid to varieties of usage order of various morphological forms of time adverbs in the German and Karakalpak languages being comparably studied. They are thought to have same morphological forms in the both languages.

ROBOT JURNALISTIKAǴA BAYLANÍSLÍ ILIMIY BOLJAWLAR

Jartibaeva Biybisara Kuwanıshbay qızı – *magistr*
Berdaq atındaǵı Qaraqalpaq mámleketlik universiteti

Tayanch so‘zlar: jurnalistika, sun’iy intellekt, robot jurnalistika, avtomatlashtirilgan jurnalistika, interaktiv multimedia, texnologiya, fikrlar, farazlar, nuqta’yi nazarlar, maqala, informatsiya, jurnalistik ijod.

Ключевые слова: журналистика, искусственный интеллект, роботизированная журналистика, автоматизированная журналистика, интерактивные мультимедиа, технологии, мнения, гипотезы, точки зрения, статья, информация, журналистское творчество.

Key words: journalism, artificial intelligence, robotic journalism, automated journalism, interactive multimedia, technology, opinions, hypotheses, perspectives, article, information, journalistic creativity.

Insaniyat xızmetiniń túrli tarawlarına informaciyalıq texnologiyalardıń kirip keliwi rawajlanıw proceslerine nátiyjeli tásir kórsetpekte. Búgingi kúnge kelip xabar texnologiyaları hám internet dáwir kórinisin belgilewshi zamanagóy birlemshi qurallar qatarınan orın aldı. Bul

haqqında «Jurnalistika hám ǵalaba kommunikaciya tiykarları» kitabınıń avtorları «Ilim hám texnikanıń úzliksiz rawajlanıwı, informaciya sistemalarınıń jámiyetimizdiń barlıq tarawlarıına kirip keliwi kúndelikli turmısımızǵa óz tásirin tiygizdi hám bul zamanagóy informaciyalıq texnologiyalardıń jańa túrleriniń jaratılıwına birden-bir tiykar boldı» [1. 195] - dep ayrıqsha atap kórsetedi. Házirde kompyuter texnologiyalarısız jumıs alıp barıw júdá qıyın. Jámiyetimizdiń bárshe tarawları ushın ásirese jurnalistler xızmetinde internet tarmaǵı sheksiz maǵlıwmatlar deregine aylandı.

Informacion texnologiyalardıń kúnnen-kúnge ósip rawajlanıwı jámiyettegi bárshe tarawlardıń sanlasıwına hám avtomatlasıp barıwına óziniń úlken tásirin tiygizbekte. Sol qatarı búgingi zamanagóy jurnalistika tarawı da sanlasıw baǵdarına qaray qádem taslamaqta. Jurnalistika tarawındaǵı texnologiyalardıń sanlasıwı avtomatlastırılǵan jurnalistikanıń hám jurnalistikada jasalma intellekttiń júzege keliwine tiykar jarattı.

Jasalma intellekt hám robot jurnalistika tarawları sońǵı jıllarda jurnalistikada úlken ózgerislerdi keltirip shıǵarmaqta. Avtomatlastırılǵan texnologiyalar jańalıqlardı jaratıw hám tarqatıwda tezlik hám nátiyjelikti támiyinlewde, sonıń menen birge, maǵlıwmatlardı analizlewde nátiyjeli qural sıpatında paydalanılmaqta.

Jurnalistika tarawında avtomatlastırıwdıń múmkinshilikleri hám sheklewleri haqqında ilimiy kóz qaraslar barǵan sayın kóbeymekte. Jasalma intellekt hám avtomatlastırılǵan jurnalistikanı úyreniw, onıń social, texnologiyalıq hám etikalıq táreplerin analiz etiw arqalı, bul proceslerdiń jurnalistikalıq ámeliyattaǵı ornı hám keleshektegi rawajlanıwın ańlaw múmkin. 2010-jıl 15-aprel kúni Tokio Universitetiniń Intelligent Systems Informatics Lab (ISI) izertlewshileri tárepinen robot-jurnalist islep shıǵılǵanlıǵı haqqında daǵazalandı.[2] Bul robot óz ortalıǵın biyǵárez halda úyrenip, ózgerislerdi anıqlaw, olardı aktual yamasa aktual emes ekenligin bahalaw qábiletine iye boldı. Ol áhmiyetli dep tabılǵan waqıyalıqtı, is-háreketlerdi súwretke alıp, jaqın átiraptaǵı insanlardan maǵlıwmat toplaydı hám internet izlewi arqalı bilimlerin keńeyttiredi. Eger maǵlıwmatlar áhmiyetli bolsa, robot qısqa maqala jazıp, onı internetke jaylastırıw múmkinshiligine de iye. Sonıń menen birge, 2010-jılda Robbie Allen tárepinen Statsheet atlı avtomatlastırılǵan sistema islep shıǵılǵanı haqqında xabar berilgen. Allen sport temasındaǵı bloglardı tolıq avtomatlastırıwdı maqset etip, sistemada 21 túrdegi sport maqalasın jaratıw múmkinshiligi bolǵan. Ol jaratqan algoritmler waqıt ótiwi menen jaqsılanıp, insan tárepinen jaratılǵan kontent sapasına teńlesiwge umtılıp atır. Northwestern Universitetiniń “News at Seven” baǵdarlaması informaciyalardı tolıq avtomatlastırılǵan formada usınıwdı jolǵa qoydı. Bul sistema internetten jańalıqlardı toplap, analizleydi, olardı formatlaydı hám virtual baslawshılar járdeminde tamashagóylerge jetkeredi. Usı texnologiyalar jurnalistika salasında avtomatlastırıwdıń qanshelli keń múmkinshiliklerge iye ekenin kórsetti hám keleshekte bul tarawdıń formasın túpten ózgertiw imkaniyatı bar ekenligin dálilledi. Robot jurnalistikasına tiyisli ilimiy-prezentaciyalardan keyin bul tarawǵa qızıǵıwshılıq jáne de kúsheydi. Ásirese, “avstraliyalı media-futurist, isbilermen hám jańa texnologiyalar salasındaǵı izertlewshi Ross Douson bul jóneliste izlenisler alıp barıp, bir qatar ilimiy maqalalardı óz blogında járiyaladı. Ol robot jurnalistika boyınsha keleshektegi múmkinshiliklerdi analizley otırıp, insan jurnalistlerdi mashinalar menen “almastırıw” múmkin degen juwmaqqa keledi”. [3. 421] R.Douson óz maqalalarında robotlastırılǵan jurnalistika media salasında úlken nátiyjeni támiyinlewi, maǵlıwmat jetkeriw proceslerin operativ hám sapalı islewi múmkinligin aytıp ótedi. Onıń pikirine qaraǵanda, jasalma intellekt tiykarındaǵı texnologiyalar jaqın keleshekte ǵalaba xabar quralları iskerliginde jetekshi orındı iyelep, insan miynetin toltırıwshı yamasa almastırıwshı quralǵa aylanıwı múmkin.

Bul sıyaqlı izertlewler robot jurnalistika baǵdarındaǵı qızıǵıwshılıqlardı jáne de kúsheytip, jańa innovaciyalıq sheshimlerdi ámelge asırıwǵa imkan jaratpaqta.

Daniyalı alım Arjen Van Dalen 2012-jılı baspadan shıqqan “Temalar artındaǵı algoritmler” [4] atlı maqalasında “robot jurnalistika” hám “avtomatlastırılǵan jańalıqlar quramı” atamaların alǵa súrdi. Ol Ross Dousonnıń ideyasın qollap-quwatlap, algoritmlerdi islep shıǵıw arqalı jurnalistikalıq proceslerdi avtomatlastırıw múmkinshiliklerin aytıp ótedi.

2023-jıl María-José Ufarte-Ruiz, Francisco-José Murcia-Verdú, José-Miguel Túñez-López avtorlıǵında «Jasalma intellekttiń sintetikalıq mediada qollanılıwı: Jurnalistsiz birinshi redakciyalar» atlı maqalası baspadan shıqtı. [5] Onda jasalma intellekt hám avtomatlastırılǵan texnologiyalardıń jurnalistika tarawındaǵı ornın hám onıń rawajlanıwın úyrenedi. Búgingi kúnde ayırım media shólkemleri óz jańalıqların jaratıwda tek algoritmler hám jasalma intellektten

paydalanadı, bul bolsa jańa túrdegi “sintez media” nı jaratadı.

Sintez media - jurnalistlersiz, tolıq avtomatlastırılǵan tárizde isleytuǵın redakciyalar bolıp, olar tekst, audio, video hám basqa túrdegi informaciyanı tek algoritmler járdeminde islep shıǵaradı. Maqalanıń tiykarǵı maqseti bul jańa sistemalardıń qalay islewin túsiniw, olardıń qanday kontent ekenligin úyreniw, jáne bul sistemalardıń jurnalistika tarawına tásiri hám ekonomikalıq turaqlıǵın anıqlaw bolıp tabıladı.

Izertlewde tórt táliymatlı sintez media joybarları – JX Press Corp (Yaponiya), Reuters News Tracer (Ullı Britaniya), News Republic (Franciya) hám Videre AI (Ispaniya) úyreniledi. Bul joybarlar, jurnalistlersiz isleytuǵın redakciyalar sıpatında, jasalma intellekt járdeminde jańalıqlardı avtomatikalıq tárizde islep shıǵaradı. Izertlewde bul media sistemalarınıń qalay islewin hám qanday túrdegi informaciya islep shıǵarıwların analizlew maqsetinde tereń intervyular hám kontent analizleri ótkeriledi. Yaponiyanıń JX Press Corp baslamasında tek chatbot járdeminde informaciya alınıwı, basqa sistemalarda bolsa, texnologiya hám baylanıs bólimleri basshıları menen intervyular ótkeriledi.

Maqalada jasalma intellekttiń jurnalistika tarawına bolǵan tásirin, sonday-aq miynet bazarındaǵı ózgerislerdi, informaciya sapasın asırıwdı hám avtomatlastırılǵan sistemalardıń jurnalistlerge bolǵan mútájligin azaytıw múmkinshiliklerin úyrenedi. Bul jańa media baslamaları, házirshe sheklengen bolsa da, jurnalisttiń keleshegi hám jasalma intellekttiń bul tarawda ornı haqqında áhmiyetli juwmaqlar shıǵarılǵan.

Maria-José Ufarte-Ruiz, Francisco-José Murcia-Verdú, José-Miguel Túñez-Lópezlerdiń izlenisleri nátiyjesinde sintez media texnologiyalarınıń rawajlanıwı jurnalistika kásibiniń transformaciyasına alıp keliwi múmkin ekenligin kóremiz. Bul procesti túsiniw hám baqlawda etikalıq, huqıqıy jáne social máselelerdi itibarǵa alıw zárúr. Maqalada sintez media redakciyalarınıń ekonomikalıq tárepleri hám olardıń keleshegi haqqında da tereń analiz beriledi.

Kristian Xammodtıń pikirinshe, 15 jıl ishinde jańalıqlardıń 90 procenti kompyuterler arqalı jazıladı. [6] Bul jaǵday avtomatlasqan jurnalistika hám jasalma intellekt texnologiyalarınıń rawajlanıwı menen baylanıslı. Bul bolsa, insan jurnalistleriniń jumısın ańsatlastıradı hám olarǵa kóbirek dóretiwshilik iskerlik penen shuǵıllanıwǵa múmkinshilik beredi. Sonday-aq, kompyuterler maǵlıwmatlardı operativ islep shıǵıw hám analizlewge járdem beredi.

Bul haqqında Matt Karlson «Jańalıqlar – bul eń áhmiyetli temalarǵa jámiyet pikirin qáliplestiriw procesi, qalǵanları bolsa ekinshi dárejeli esaplanadı» [7. 429] - dep kórsetedi.

Matt Karlsonnıń bul pikiri, jańalıqlardıń jámiyetshilik pikirin qáliplestiriwdegi áhmiyetin ańlatadı. Informaciyalar tek faktlerdi jetkeriw menen ǵana emes, ol jámiyettegi áhmiyetli máselelerge bolǵan adamlardıń pikirlerine hám kóz qaraslarına tásir etiwi lazım. Hár qanday ǵalaba xabar quralları arqalı járiyalanǵan materiallardıń tiykarǵı wazıypalarınan biri – jámiyetshilikte júz berip atırǵan waqıyalıq hám ayırım temalar haqqında xabardar etiwi hám de olardıń pikirlerin qáliplestiriwi bolıp tabıladı.

Bul proceste, ayırım temalar yamasa hádiyseler ǵalaba xabar qurallarında keń jarıtıladı. Basqa tárepten, kóbinese júdá áhmiyetli bolmaǵan yamasa azraq dıqqatqa iye bolǵan waqıyalar bolsa “ekinshi dárejede” qaladı, yaǵnıy olardıń áhmiyeti hám tásiri sheklenedi. M.Karlsonnıń pikirinshe, jańalıqlardıń saylanıwı hám jarıtılıwı jámiyettegi bahalar, kóz-qaraslar hám pikirlerdi qáliplestiriwge tásir ótkeriwin kórsetedi.

A.D.Ivanovtıń «Robotlastırılǵan jurnalistika hám ǴXQ redakciyalarında xızmet etiwshi dáslepki algoritmler» (xalıq aralıq ǵalaba xabar qurallarında avtomatlastırılǵan jurnalistikanıń rawajlanıwı kórip shıǵıladı) [8] dep atalǵan maqalasında avtomatlastırılǵan jurnalistika hám robot-jurnalistlerdiń rawajlanıwı analizlenedi. Avtor iri xalıqaralıq ǵalaba xabar quralları – “The Guardian”, “LA Times”, “Forbes”, “Associated Press” hám “BBC” avtomatizaciya sistemalarınıń qanday engizilgenin hám bul texnologiyalardıń materiallar tayarlaw procesine tásirin úyrenedi.

Texnologiyalardıń rawajlanıwı menen birge, robot-jurnalistler belgili túrdegi jańalıqlardı tayarlawda nátiyjeli bolmaqta. Mısalı, “Quakebot” Los-Anjelesdaǵı jer silkiniwi haqqındaǵı xabarlardı avtomatikalıq túrde jaratadı, “Wordsmith” bolsa, “Associated Press” te maǵlıwmatlardı toplaw hám tekstlerdi jaratıwda paydalanıladı. Bul texnologiyalar informaciyalardı operativ hám nátiyjeli tayarlaw imkaniyatın beredi, biraq olarda quramalı analizlew hám kreativ jantasıw procesleri sheklengen.

Sonday-aq, A.D.Ivanovtıń maqalasında “computational journalism” (esaplaw jurnalistikası) hám “data journalism” (maǵlıwmat jurnalistikası) sıyaqlı jańa túsiniklerge táriyipler berilgen. Bul tarawlar jurnalistikada algoritmler hám úlken maǵlıwmatlardı analizlew arqalı

jańalıqlardıń jaratılıwına imkan beredi. Biraq, robot-jurnalistlerdiń múmkinshilikleri tek anıq, ápiwayı hám texnikalıq maǵlıwmatlar tiykarında jazılǵan tekstlerdi jaratıw menen sheklenedi. Insan jurnalist bolsa tereń analiz, kreativ jantasıw hám quramalı tildi qollawda ózgeshe áhmiyetke iye bolıp qaladı. A.D.Ivanov robot-jurnalistler hám algoritmler járdeminde jurnalistikanıń nátiyjesin asırıw múmkin bolsa da, insan jurnalistiniń roli ele de áhmiyetli ekenligin aytıp ótedi.

Jasalma intellekt hám avtomatlastırılǵan jurnalistikaǵa tiyisli ilimiy kózqaraslar, bahalawlar, pikirler hám boljawlardı analizlew nátiyjesinde bul tarawdıń zamanagóy jurnalistikadaǵı roli bir qansha joqarı dárejede rawajlanıp atırǵanlıǵın kóriwimiz múmkin. Jasalma intellekt hám avtomatlastırılǵan jurnalistika boyınsha izertlewshiler alıp barǵan alımlardıń derlik bárshesi jasalma intellekt jurnalistika proceslerin tezlestiriw hám optimallastırıwda áhmiyetli qural ekenligin aytıp ótedi. Sonıń menen birge, alımlar ortasında bul texnologiyalardıń qalıslıq, isenimlik hám etikalıq principlerge tásiri boyınsha hár túrli jantasıwlar bar ekenligi anıqlandı.

Ayırım ilimpazlar jasalma intellekt jurnalistikanı tolıq avtomatlastırıw imkaniyatın beredi dep esaplasa, basqalar onıń dóretiwshilik oylaw hám sın kózqarastan jantasıwdı tolıq almastıra almawın aytadı. Ásirese, maǵlıwmatlardı redaktorlaw, kontekstual analizlew hám insanǵa tán sezimlerdi sáwlelendiriw boyınsha jasalma intellekt sheklewlerge iye ekenligi kóplegen izertlewlerde belgilengen. Sol sebepten, jurnalistikada insan faktorınıń áhmiyeti ele de aktual bolıp qalmaqta.

Jasalma intellekt jurnalistikaǵa kóplegen múmkinshilikler jaratıp atır, biraq ol menen birge arnawlı bir qáwip hám mashqalalar da bolıwı múmkin. Atap aytqanda, bio-jurnalistler ushın jumıssızlıqtı keltirip shıǵarıwı, bul bolsa jumıssızlıq payızınıń ósiwine alıp keliwi múmkin. Jasalma intellekttiń múmkinshiliklerinen nátiyjeli paydalanıw hám insan dóretiwshiligin saqlap qalıw aktual máselege aylanıwı múmkin. Texnologiyalar rawajlansa da, jurnalistikanıń tiykarǵı maqseti - jámiyetke isenimli hám qalıs informaciya jetkeriw – óz áhmiyetin joytpawı kerek. Ulıwmalastırıp aytqanda, búgingi kúnde jurnalistika tarawı zamanagóy sharayattaǵı úlken burılıs halatında turǵanlıǵın kóremiz.

Paydalanılǵan ádebiyatlar

1. Muminov F.A., Bekbawliev D.O hám basqalar. Jurnalistika hám ǵalaba kommunikaciya tiykarları. Sabaqlıq. – T.: «Yosh avlod matbaa». 2021. - 320 b.

2. https://rossdawson.com/the_rise_of_rob/ (kirilgen sáne: 17.02.2025)

3. Onlayn jurnalistika va mediada trendlar. J.7. - Toshkent. Ózbekiston. NMIU. 2019. -488 b.

4. Van D alai A. The algorithms behind the headlines: How machine-written news redefines the core skills of human journalists [Text] / A. Van Dalen //Journalism Practice. - 2012. - T. 6. - No. 5-6. - pp. 648-658.

5. María-José Ufarte-Ruiz, Francisco-José Murcia-Verdú, José-Miguel Túñez-López. “Use of artificial intelligence in synthetic media: First newsrooms without journalists” (Profesional de la informaciun, V. 32, n. 2,e320203.) https://doi.org/10.3145/epi.2023.mar.03

6. Matt Carlson, The Robotic Reporter: Automated journalism and the redefinition of labor, compositional forms, and journalistic authority. Digital Journalism Journal, Volume 3,2015 - Issue 3: Journalism in an Era o f Big Data: Cases, Concepts, and Critiques.

7. Ivanov A.D. Robotizirovannaya jurnalistika i pervıe algoritmı na slujbe redaksiy mejdunarodnıx SMI. https://cyberleninka.ru/article/n/robotizirovannaya-zhurnalistika-ipervye-algoritmy-na-sluzhbe-redaktsiy-mezhdunarodnyh-smi/viewer (data obracheniya: 17.02.2025)

REZYUME. Maqolada sun’iy intellekt va avtomatlashtirilgan robot jurnalistika sohasidagi ilmiy tadqiqotlarni olib borgan olimlarning sun’iy intellekt yordamida yaratilgan va inson tomonidan yozilgan maqolalarning sifati hamda foydalanuvchilarning ushbu texnologiyalarga yondashuvi haqidagi ilmiy fikrlari, nuqtayi nazarlari va farazlari o‘rganilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье рассматриваются научные взгляды, точки зрения и гипотезы исследователей, проводивших исследования в области искусственного интеллекта и автоматизированной роботизированной журналистики. Изучается качество статей, созданных с помощью искусственного интеллекта, по сравнению с написанными человеком, а также отношение пользователей к этим технологиям.

SUMMARY. The article examines the scientific views, perspectives, and hypotheses of researchers who have conducted studies in the field of artificial intelligence and automated robotic journalism. It explores the quality of articles created with the help of AI compared to those written by humans, as well as users' attitudes toward these technologies.

САПАЛЫ БИЛИМЛЕНДИРИЎ – КЕЛЕШЕККЕ ИСЕНИМЛИ ТИЙКАР ЖАРАТАДЫ

Қурбанова Нуржамал Бахбергеновна – *Қарақалпақстан Республикасы Мектепке шекемги ҳәм мектеп билимлендириў министрлигиниң «Мәмлекетлик жеке-шерикшиликти раўажландырыў секторы» жетекши қәнигеси*

Таянч сўзлар: мактабгача таълим, давлат-хусусий шерикчилик асосидаги нодавлат мактабгача таълим ташкилоти, оилавий нодавлат мактабгача таълим ташкилотлари, болаларни мактабгача таълим билан қамраб олиш.

Ключевые слова: дошкольное образование, негосударственные дошкольные образовательные организации на основе государственно-частного партнерства, семейные негосударственные дошкольные образовательные организации, охват детей дошкольным образованием.

Key words: preschool education, non-state preschool educational organizations based on public-private partnership, family non-state preschool educational organizations, coverage of children with preschool education.

Соңғы жылларда әмелге асырылған кең көлемли реформалар нәтийжесинде бир қатар тараўлар, соның ишинде, мектепке шекемги билимлендириў тараўында да бир қатар жаңаланыўлар, унамлы өзгерислер көзге тасланбақта. Әсиресе, мектепке шекемги билимлендириў системасын реформалаў процессинде балаларды мектепке шекемги билимлендириўге толық қамтып алыўды тәмийинлеўге айрықша итибар қаратылмақта. Усы мақсетте республикамыздағы мектепке шекемги билимлендириў мәкемелериниң имаратлары бириниң изинен бири қурылыс-оңлаўға жумыслары алып барылып, пайдаланыўға тапсырылмақта. Соны да атап өтиў керек, республикамызда мектепке шекемги билимлендириў шөлкемлеринде әмелге асырылып атырған қурылыс ҳәм ири оңлаў жумыслары елимиздиң билимлендириў системасында алға қойылған мақсетлерди әмелге асырыў жолындағы әҳмийетли қәдем болып табылады.

Президентимиздиң басламасы менен мектепке шекемги билимлендириў системасын реформалаўға қаратылған бир қатар қарар, пәрман ҳәм бийликлер қабыл етилгенлигин атап өтиў керек. Қабыл етилген қарар, пәрман ҳәм бийликлер әсиресе, мектепке шекемги билимлендириў системасында мәмлекетлик басқарыўды түп-тийкарынан жетилистириў, билимлендириўди басқарыўға ўәкилликли мәмлекетлик шөлкемлердиң жуўапкершилигин және жумыс нәтийжелилигин арттырыў, елимизди социаллық-экономикалық раўажландырыўдың әҳмийетли ўазыйпаларынан келип шыққан ҳалда, мектепке шекемги билимлендириў шөлкемлеринде алдыңғы сырт ел тәжирийбелерин, жаңа педагогикалық технологияларды, билимлендириўдиң техникалық ҳәм информациялық қуралларын енгизиўди күшейтиў, мектепке шекемги билимлендириў процесин халықаралық стандартлар дәрежесине сай тәризде шөлкемлестириў ушын зәрүр шараятлар жаратыўға қаратылған. Усы бағдарда балаларды мектепке шекемги билимлендириў менен қамтып алыў дәрежесин арттырыў мақсетинде, «2025-2026-жыллары балаларды мектепке шекемги билимлендириў менен қамтып алыў дәрежесин арттырыў бойынша қосымша илажлар ҳаққында»ғы Ҳүкимет қарары (83-санлы, 12.02.2025.ж) қабыл етилди. Сол себепли мектепке шекемги билимлендириў тараўын раўажландырыў бойынша ҳәм шөлкемлестириўшилик ҳәм мазмун жағынан көп жумыслар исленбекте.